

Het geheim van Jezus' namen

Jakob van Bruggen

Voor persoonlijke of gezamenlijke Bijbelstudie
is over de onderwerpen in dit boekje
meer te vinden (tekst en audio) op de site
www.bijbelstudiesNT.nl

© 2016 Uitgeverij Kok – Utrecht

Postbus 13288, 3507 LG Utrecht

www.kok.nl

Omslagontwerp en boekverzorging: Garage BNO

ISBN 978 90 435 2724 8

ISBN e-book 978 90 435 2725 5

NUR 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Het geheim van Jezus' namen

De namen van Jezus zijn vandaag wereldwijd bekend: Christus, Zoon van God, Heer. Toch was er een tijd dat deze namen onbekend waren in de wereld van de mensen. Ze kwamen mee met Maria's kind. Mensen hebben die niet voor Hem bedacht, zelfs zijn moeder niet. God zelf maakte ze bekend. Het zijn hemelse namen.

Ze onthullen een verlossend geheim dat eeuwenlang verborgen bleef. Het zijn daarom veelbelovende namen. Ze zijn ook blijvend: op een geheimzinnige manier worden het de grote namen van de toekomst.

Over het geheim van die namen gaat dit boekje. Het bestaat uit twee delen. In het eerste deel worden drie paren namen van Jezus besproken: hoe kwamen ze deze wereld binnen en wat beloven ze? In het tweede deel komt ter sprake hoe deze namen op aarde nog een tijd lang bestreden en miskend zullen worden, maar toch de wereld gaan overwinnen.

In onze tijd leeft de vraag of de christelijke aanbedding van deze namen wel toekomst heeft. De namen van Jezus Christus lijken tegenwoordig te verdwijnen achter veel andere

namen. Dat is niet nieuw en het was ook al van tevoren aangekondigd. Jezus zelf heeft zijn leerlingen gewaarschuwd voor een tijd van verdrukking en vervolging. En de apostelen schrijven over antichristen en over de komst van een mens die zichzelf als god zal beschouwen.

Het was dan ook niet voor niets dat christenen in de eerste eeuwen hun belijdenis bewaarden in het stil symbool van de vis, onder water en toch levend!

Die christenen bleven bij het vertrouwen van hun apostel Johannes. Deze leerling van Jezus had geen enkele twijfel over de toekomst van de christelijke aanbidding. Hij kende de drager van de namen. Hij had Jezus jarenlang meegemaakt, van heel nabij. Hij wist het zeker:

Wie anders kan de wereld overwinnen dan hij die gelooft dat Jezus de Zoon van God is?

1. JEZUS, DE ZOON VAN DE MENS

Redding voor de mensheid

1.1 ZIJN ROEPNAAM: JEZUS!

EEN NAAM VANUIT DE HEMEL

Toen het kindje van Maria in Betlehem werd geboren, was er geen kinderkamer ingericht en er lagen geen geschenken van burens te wachten. Maria was een eenvoudig meisje en Jozef was timmerman. Ze waren niet rijk: de baby werd gelegd in een voerbak van de dieren.

Toch lag er direct bij zijn geboorte wel een geschenk op Hem te wachten. Een bijzonder geschenk. Dit geboortecadeau bestond niet uit goud, wierook of mirre. Die kwamen pas weken later, aangedragen door magiërs uit het Oosten. Het geschenk bestond ook niet uit kostbare zalfolie of uit een duur kledingstuk, geweven zonder naad. Die geschenken kwamen pas veel jaren later, uit de handen van Galilese vrouwen die Hem volgden.

Het geschenk dat al bij zijn geboorte lag te wachten, was niet afkomstig van mensen: het was een door engelen aangedragen cadeau. Het was een naam voor dit kindje. Bij zijn

besnijdenis op de achtste dag mocht Jozef hem die naam geven. Maria's man mocht dit cadeau uitpakken en hij mocht Hem als eerste noemen bij zijn roepnaam Jezus.

Een engel van God had in een droom deze naam al aan Jozef bekendgemaakt in de tijd van Maria's verwachting. Dat was in feite een bevestiging geweest van het geschenk. Want al eerder had de engel Gabriël diezelfde naam genoemd toen hij Maria namens God kwam groeten en vertelde dat zij zwanger zou worden uit de Geest van God. Wij lezen later bij Jezus' besnijdenis en naamgeving dan ook dat deze naam al door de engel was genoemd 'nog voordat Hij in de schoot van zijn moeder was ontvangen' (Lucas 2,21).

Eerst is dus de naam op aarde gekomen en toen pas daalde Gods zoon af in Maria's schoot. De naam lag niet alleen te wachten op zijn geboorte, zij lag al te wachten op zijn ontvangenis. Zij lag te wachten als een hemels geboortegeschenk.

EEN NAAM VOOR LEVENSLANG

Als mensen een naam krijgen, is dat voor hun hele leven. Babykleding, box en speelgoed blijven achter. Niets uit de jeugdtijd gaat voorgoed mee. Maar mensen blijven altijd heten zoals ze genoemd werden bij hun geboorte. Ten slotte staat op de grafsteen nog altijd als laatste dat eerste: de geboortenaam.

Dit is ook zo bij het kindje van Maria. Het werd door magiërs overladen met goud, wierook en mirre. Maar die vinden we

later niet terug: waarschijnlijk zijn ze gebruikt voor de kosten van de vlucht naar Egypte. En de geur van de kostbare zalfolie, waarmee Jezus liefdevol werd overgoten in Betanië, is al weer verdampt wanneer hij geboeid voor het sanhedrin wordt geleid. En het kleed zonder naad, met liefde gegeven en gedragen, werd verdubbeld aan de voet van het kruis. Het kindje van Maria, gelegd in een kribbe, hing als Man aan een kruis: naakt, alles was afgenomen. Maar toen Hij stierf en er niets was overgebleven, stond op een bordje boven zijn hoofd nog in drie talen zijn naam: Dit is Jezus; de koning van de Joden' (Matteüs 27,37).

Het eerste geschenk had het laatste woord. De naam Jezus stond geschreven boven zijn ontvangenis in de moederschoot en die naam was het enige dat Hem zijn hele leven volgde, tot in de dood. Een roepnaam voor leven en sterven.

EEN NAAM MET EEN GEHEIM

Toen de engel Gabriël die naam aan Maria meedeelde, had hij daarbij geen toelichting gegeven. Alle aandacht ging op dat moment uit naar Maria's eigen roeping: zij moest bereidwillig worden gemaakt om haar Heer te ontvangen.

De engel die later aan Jozef in de droom verschijnt, zegt er meer over. Jozef heeft de naam dan al gehoord van Maria. Maar voor hem is alles te vreemd en hij denkt dat hij zich moet terugtrekken. Dan verschijnt de engel om ook hem bereidwillig te maken tot het nemen van verantwoordelijkheid voor Maria's kind. Jozef is het die de naam moet geven bij de besnijdenis. En hij krijgt dan ook toelichting bij die naam.

Hij moet het kindje Jezus noemen, want 'Hij zal zijn volk bevrijden van hun zonden' (Matteüs 1,21).

Dit is een geheimzinnige toelichting. Het lijkt wel een cryptogram. Want de naam Jezus betekent helemaal niet 'Volksbevrijder van de zonden'. De naam betekent in het Hebreeuws: 'De redding is van de HERE' (Jozua). Het is dus een belijdenis over God, maar de naam zegt niets over de persoon zelf. Anders hadden niet zoveel mensen in het Joodse volk deze naam Jozua (Grieks: Jezus) kunnen dragen. Jozua die na de uittocht uit Egypte het volk Israël het beloofde land mocht binnenleiden, was een goede en dappere leider. Hij was dapper omdat hij geloofde dat de HERE zal redden. Maar hij heette niet Jozua omdat hijzelf een redder zou zijn en al helemaal niet een redder van zonden. De toelichting die de engel geeft op de naam Jezus (Hebreeuws: Jozua) is dan ook raadselachtig.

Wat hier aan de orde is kunnen we vergelijken met wat er kan gebeuren met een gouden ring. Gouden ringen zijn er genoeg in de wereld. Mooi om te dragen, maar niet persoonlijk. Een ander zou die ring kunnen kopen of stelen en hem dan zelf gaan dragen. De ring is verwisselbaar. Maar dat wordt heel anders wanneer er een inscriptie staat gegraveerd aan de binnenkant van de ring. Een inscriptie die herinnert aan de dag dat hij of zij die ring aan iemands vinger schoof met een trouwbelofte. Dan is het een trouwring. Heel persoonlijk van hem of haar. Het geheim van zo'n trouwring zit aan de binnenkant. Door die binnenkant wordt het een unieke ring.

Zo is het ook met het geboortegeschenk voor Maria's kindje. De engel reikt bij wijze van spreken een gouden ge-

boortering aan (de roepnaam Jozua/Jezus), maar deze ring heeft een geheim. Aan de binnenkant staat een inscriptie. Jozef mag die lezen: 'HIJ zal zijn volk bevrijden van hun zonden.'

Dat is een geweldige belofte. In de tijd van het Oude Testament was er in de tempel wel verzoening en vandaag is er vergeving. Maar daarmee zijn we nog niet bevrijd van onze zonden. Gods volk ligt nog onder vuur: de zonde probeert nog steeds ieder gevangen te nemen en tot slaaf te maken. En de mensenwereld gaat nog in heel veel opzichten aan de zonden kapot. We zijn er nog niet van bevrijd: anders zou er geen dood meer zijn op aarde. En dan zou er ook geen diefstal en zelfverrijking en wellust en geweld meer zijn. Het is dan ook een hemelhoge belofte die verbonden wordt aan de naam Jezus: door Hem zal een volk helemaal en voorgoed bevrijd worden uit de slavernij van de zonden. Er komt een volk dat hemels zal mogen leven en dat eeuwig blijft. Dat zal dit kind bewerken. Jezus is het die eeuwige vrede zal brengen tussen God en de mensen. Dat belooft zijn naam!

Maar hoe kan deze belofte nu worden verbonden aan de naam Jozua/Jezus? In Matteüs 1,2-16 lezen we een geslachtsregister van Jezus met vele, vele namen van zijn voorouders. De naam Jezus/Jozua komt daar niet in voor. Het is dus geen naam uit de familie. En dat is zeker in die tijd vreemd: iets om over na te denken. Zoals de mensen ook navraag deden toen Zacharias zijn zoontje de naam Johannes wilde geven, een naam die in zijn familie onbekend was.

Gelukkig was Jozef een rechtvaardig man die wet en profeten goed heeft gekend. Hij heeft de code kunnen breken,

het geheim kunnen lezen. Hij wist hoe de profeet Zacharia na de ballingschap heeft mogen profeteren over bevrijding van zonden. En dat dan in samenhang met de naam Jozua (later: Jezus). Er was na de ballingschap een hogepriester die Jozua/Jezus heette. En aan die Jezus/Jozua gaf de profeet Zacharia namens de HERE de volgende geheimzinnige belofte:

Ik zal mijn dienaar sturen, de telg aan de stam van David. Ik leg een steen voor je neer, Jezus/Jozua, één enkele steen, waarop zeven ogen rusten. Ik zelf zal daarin een inscriptie graveren – spreekt de HERE van de hemelse machten – en in één dag zal Ik dit land reinigen van alle schuld (Zacharia 3,8b-9).

Hier is – hoe raadselachtig ook – een duidelijke belofte over een zoon van David door wie God in één dag het land, het hele volk, zal reinigen van alle schuld. Dit klinkt als de belofte die Jozef later te horen kreeg uit de mond van de engel: Hij is de telg aan de stam van David die ‘zijn volk zal bevrijden van hun zonden’. Die belofte werd ooit in Zacharia’s dagen geschonken aan een hogepriester en de naam van die priester (Jozua/Jezus) zal het kind nu dragen. Die naam verbindt aan zijn afstamming uit Davids koningshuis de oude belofte van priesterlijke zondenbevrijding.

Zo bevat de naam Jezus een hemels geheim. Het is niet zomaar een roepnaam die je nu eenmaal nodig hebt om een persoon aan te duiden. Er wordt door God een belofte aan verbonden en zo wordt de naam een hemels paspoort voor de Gezondene van de Vader, de Zoon van God.

EEN MENSENNAAM ONDER DE MENSEN

Voor alle gelovigen is de naam Jezus de heilige naam geworden van hun Heiland. Maar de roepnaam op zichzelf was in die tijd niet opvallend. Het was immers een hele gewone mensennaam, die regelmatig werd gegeven in Israël. Er waren in die tijd veel Joden die de naam Jozua/Jezus droegen. Zo groet Paulus in zijn brief aan de Kolossenzen (4,11) een medechristen die Jezus heet ('Jezus, die Justus werd genoemd'). Volgens de Nieuwe Bijbelvertaling (2004) droeg zelfs Barabbas de naam Jezus. Dan is het wel schrijnend om te lezen dat de scharen in Jeruzalem op Goede Vrijdag de keuze hadden tussen Jezus en Jezus. De één was Jezus Barabbas (Matteüs 27,16-17) en de ander Jezus van Nazaret.

In de synagoge te Kafarnaüm protesteren de Joden wanneer de zoon van Maria zichzelf het brood uit de hemel noemt. Ze zeggen:

'Dat is toch Jezus, de zoon van Jozef? We weten toch wie zijn vader en moeder zijn? Hoe kan Hij dan zeggen dat Hij uit de hemel is neergedaald?' (Johannes 6,41-42).

Voor deze Joden bewijst de naam Jezus juist dat hij een gewone Israëliet is, uit een aardse vader en moeder. In hun moedertaal gewoon Jozua ben Josef. Niets meer. En al helemaal geen hemelse oorsprong.

Hier blijkt dat het hemelse geboortegeschenk van juist deze naam toch wel heel apart was. De engel Gabriël mocht aan Maria vertellen dat de kracht van de Allerhoogste haar als een schaduw zou bedekken. En Gabriël vervolgde:

'Daarom zal het kind dat geboren wordt, heilig worden genoemd en Zoon van God' (Lucas 1,35b).

Dat zijn namen die bij Hem passen: de Heilige. Of: de Zoon van God! Toch worden die namen niet klaargelegd bij zijn geboorte. De roepnaam wordt niet El Sjaddai (machtige God) of Ben Elohim (zoon van God) of Kadoosj (Heilige). Jozef moet bij de besnijdenis een heel gewone mensennaam als roepnaam geven aan deze Zoon van God. Noem Hem Jozua/Jezus.

Dit is veelzeggend. Zoals de Zoon van God in doeken werd gewikkeld en in een voederbak gelegd, zo krijgt Hij een heel gewone roepnaam. Dat is vernedering. De Heilige gaat gebukt onder een onopvallende naam. Niemand zal er van opkijken. Jozua/Jezus: daar is niets bijzonders mee. De hoogste Zoon van God vernedert zich en draagt een eenvoudige naam onder de mensenkinderen.

Hier geldt wat Paulus schreef:

‘Christus Jezus had [voordat Hem de naam Jezus werd opgelegd] de gestalte van God. Maar Hij hield zijn gelijkheid aan God niet vast, maar deed er afstand van. Hij nam de gestalte aan van een slaaf en werd gelijk aan een mens [ook in zijn naam]. En als mens verschenen heeft Hij zich vernederd en werd gehoorzaam tot in de dood – de dood aan het kruis [met boven Hem geschreven de naam van stervelingen: Jozua/Jezus]’ (Filippenzen 2,6-8).

De roepnaam voor het kind uit Betlehem herinnert op deze manier ook voorgoed aan het hout van de kruispaal waarop zijn naam gespijkerd werd. Met die naam zien wij Hem staan als een lam dat geslacht is. Het lam staat en overwint en bevrijdt zijn volk van alle zonden, maar zijn naam Jezus herinnert ook voorgoed aan zijn vernedering en kruisdood. Om-

dat de Zoon van God niet meer dan gewoon Jezus wilde zijn onder de mensen, werd het hemels geheim werkelijkheid: Hij bevrijdt van alle zonden!

1.2 ZIJN SCHUILNAAM: DE ZOON VAN DE MENS

EEN TIJDELIJKE NAAM

‘De zoon van de mens’: dat is onder christenen geen gebruikelijke aanduiding voor Jezus. Toch heeft Hij zelf die naam vaak gebruikt. We kennen minstens vijftig afzonderlijke uitspraken waarin Hij zichzelf zo benoemt. Het is op het eerste gezicht een vreemde benaming, maar de lezers van de evangeliën raken er op den duur aan gewend. Ook al blijft het voor velen een onbegrepen zelfaanduiding.

Zie voor de vertaling van deze zelfbenaming p.27 en p.31/2.

Opvallend is dat deze naam verder nergens meer voorkomt in het Nieuwe Testament. Het lijkt alsof de aanduiding ‘De zoon van de mens’ na Jezus’ hemelvaart opeens is verdwenen. Nog slechts één keer klonk die naam. Niet lang na Pinksteren. Dat was toen Stefanus voor het sanhedrin stond en daar ter verantwoording werd geroepen vanwege zijn ijver voor de gekruisigde Jezus.

Stefanus was na de Pinksterdag al snel een vooraanstaande prediker van het evangelie geworden in Jeruzalem. Samen met de apostelen getuigde hij van Jezus’ opstanding en riep hij het volk op tot inkeer en geloof. In die prediking werd

nooit en door niemand de benaming ‘De zoon van de mens’ voor de Messias gebruikt. En dan opeens klinkt ze wél voor het sanhedrin, wanneer deze Joodse raad op het punt staat Stefanus te veroordelen en te doden.

Op dat moment gaat de hemel open voor deze eerste martelaar en Stefanus ziet ‘de heerlijkheid van God en Jezus, staande aan de rechterhand van God’. Op luide toon zegt hij dan tegen zijn rechters wat hij daarboven ziet: ‘Ik zie de hemelen geopend en De zoon van de mens staande aan de rechterhand van God’ (Handelingen 7,56). Waarom noemt hij op dat moment niet de naam Jezus? Waarom gebruikt hij opeens die benaming ‘De zoon van de mens’?

De leden van het sanhedrin hebben dit heel goed kunnen begrijpen. Stefanus citeert hier de Man die zij niet zo lang geleden ter dood veroordeeld hadden en die zij door de heidenen hadden laten kruisigen. Hun vonnis was gebaseerd geweest op een eigen uitspraak van deze Jezus. Toen ze Hem vroegen of Hij soms de Messias was, had Hij bevestigend geantwoord en daaraan toegevoegd: ‘Vanaf nu zult u De zoon van de mens zien zitten aan de rechterhand van de kracht van God en zien komen op de wolken van de hemel.’ Bij het horen van deze uitspraak had de hogepriester zijn kleren gescheurd en het doodvonnis wegens godslastering uitgesproken.

Stefanus roept dit in herinnering wanneer hij in feite zijn Meester citeert en zegt: ‘Ik zie De zoon van de mens aan de rechterhand van God.’ Door de zelfaanduiding te citeren die Jezus gebruikt had voor ditzelfde sanhedrin, getuigt Stefanus dat de uitspraak van zijn veroordeelde Meester geen godslastering was, maar zichtbare werkelijkheid is geworden.